

ning. Hvem var det, som tog Profitten? Det var Hansestæderne. Det var dem, der, som man siger, financierede Sagen. Det var dem, som skaffede Skibene, det var dem, der skaffede Saltet, det var dem, der skaffede Tønderne, det var fremfor alt dem, der havde Forbindelserne Syd paa til Afsætningen. Vi arbejdede for dem, tog den grove Del af Arbejdet, havde vor gode Fortjeneste derved og var paa vort daværende Standpunkt tilfredse, men der kom naturligvis en Dag, da vi ogsaa vilde have den finere og mere udbytterige Del af Arbejdet og financiere Sagen selv. Nøjagtig det samme kan De se i Hansestædernes Forhold til England. I Aarhundreder holdt Hansestæderne England nede i Henseende til Udviklingen af Industri og Handel, indtil det imod Slutningen af det 16de Aarhundrede ikke kunde gaalængere. Nationen var kommet saa vidt, at den var vaagnet og tog sin Økonomi i egen Haand, afskaffede sin Formynder og udviklede sig til det England, vi kender nu til Dags. Det er altsaa, hvis jeg ser rigtigt, et Naturforhold, man her staar overfor, og hvor dette Naturforhold har vist sig, har det betydet nedadgaaende Sol for det Land eller den Økonomikreds, som nu stod øverst, og opadgaaende Sol for et andet Land eller for en anden Økonomikreds, som tog sin økonomiske Skæbne i sin egen Haand. Lad mig med Hensyn til Konkurrenceedygtigheden endnu nævne, hvad jeg glemte før, men hvad der bør anføres, at saa vidt er man allerede fremme i Indien, at De vistnok husker Telegrammerne fra 1917, der fortalte os om, hvorledes Manchesterfabrikanterne i Deputation havde været hos Lloyd George for at forlange af ham, at han skulde sætte en Bom for den autonome Handelspolitik, Indien førte, da den vilde hindre Afsætningen af engelske Bomuldsvarer i Indien. Altsaa, dette Land, hvor Bomulden gror paa Dørtærskelen saa at sige, det skulde man søge kunstigt at hindre i ogsaa at bearbejde denne Bomuld for selv at forsyne sig.

Men spørger De mig: Hvad vil nu Følgen være af dette Forhold for Europa, hvad vil Følgen være af, at den Del af Verdenshandelen, som Europa har maattet have for at kunne eksistere, beskæres? ja, saa er det jo ikke alene for os, den beskæres, det er ogsaa for Amerika. Og Følgen af det har De allerede set der, nemlig at Amerika lægger sig efter i videst mulig Udstrækning at leve paa sig selv. Og det kan Amerika. Amerika har alle mulige

Produktionsmidler i sin egen Jord, det er paa Højden i teknisk Udvikling, det har Kapital i Massevis, og det har en meget tynd Befolkning. Men desuden gør Amerika sig selvfølgelig Umage for at faa den størst mulige Andel i, hvad der bliver tilbage af Verdenshandelen, og noget bliver der naturligvis tilbage, og vi ser denne Politik fulgt med den største Konsekvens i Øjeblikket, idet Amerika helliger sin Handelspolitik udadtil en Opmærksomhed og Interesse som aldrig nogen Sinde før. Og dette Forhold skal og maa virke saaledes, at de store økonomiske Enheder, hvorved jeg forstaar Omraader, der er tilstrækkeligt udstyrede af Naturen til i det væsentlige at kunne leve paa sig selv, ogsaa søger at leve paa sig selv det mest mulige og desuden at faa den størst mulige Andel, som de overhovedet kan faa, i det, der bliver tilbage af Verdensmarkedet. Europa ønsker ikke denne Politik, men Europa bliver nødt til at følge den samme Politik. Europa ønsker ikke denne Politik, fordi Europa er det slettest udstyrede af alle disse store økonomiske Enheder. Det er desuden det tættest befolkede af dem, og ser vi efter, og maaler vi de to Størrelser, det her kommer an paa, nemlig Økonomikredsens naturlige produktive Kraft og Befolkningstæthed, saa er Forholdet dette, at Europa har langt den mindste produktive Kraft og en Befolkningstæthed af 75 Mennesker pr. km², hvorimod det næste Land, det paa sine Steder saa tætbefolkede Asien, kun har 30 Mennesker pr. km². Gaar vi til den næste store Økonomikreds, det gamle Rusland, er Befolkningstætheden der 7, og i den næste, Amerika under et, kun 5. I Australien og Afrika, som jeg ikke en Gang mener, der er Grund til at nævne som Økonomikredse — dertil er de for uudviklede endnu —, er den kun 5 og 1. De ser, at Europa er langt, langt værre stillet end nogen af de andre Økonomikredse; den følger ikke denne Isolationspolitik efter sit eget Ønske, men gør det, fordi den er nødt til at føre den, pisket til det. Det er en logisk Følge af, at de andre følger den.

I det, jeg her har omtalt, er Ondets Rod, den Rod, vi maa ned til, den Rod, vi er nødt til at undersøge for at naa til Erkendelse af, hvor vi i Virkeligheden staar. Det er da det første, Mennesker maa gøre, før de kan tale om Midler til at komme ud af en Tilstand som denne.

Og skal vi saa tale om disse Midler, ja, saa skal jeg ikke gentage det saa ofte nævnte om Indskrænkning af Forbrug, der